

بررسی چالش‌های خدمت وظیفه قهرمانان در گفت‌وگو با مهر علی باران چشمه، رئیس سابق تربیت بدنی نیروهای مسلح

فوتبالی‌ها قداست سربازی را زیر سؤال نبرند

گفت‌وگو
سعید احمدیان

سیاوش یزدانی دومدافع استقلال در هفته‌های اخیر سبب شده است پار دیگر ماجرای خدمت سربازی ورزشکاران حرفه‌ای و قهرمانان مطرح شود. با سردار مهرعلی باران چشمه، رئیس سابق تربیت بدنی ستاد کل نیروهای مسلح در این باره گفت‌وگو کرده‌ایم.

■ ■ ■

بحث سربازی ورزشکاران حرفه‌ای دوباره نقل محافل شده است، مسئله‌ای که با توجه به حضورتان در تربیت بدنی ستاد کل نیروهای مسلح زیاد با آن روبه‌رو بوده‌اید، چه شد که قوانینی مانند سرباز قهرمان تصویب نشد؟ این قانون در حالی بود که امکان حضور ورزشکاران در تیم‌های نظامی برای انجام خدمت سربازی وجود دارد.

با توجه به اینکه ورزشکاران هر کشوری، افرادی هستند که برای کشورشان افتخار آفرینی می‌کنند و باعث عزت و افتخار در میدان بین‌المللی می‌شوند و پرچم کشور را برافراشته می‌کنند، به همین دلیل در همه کشورهای دنیا تسهیلاتی برای این قهرمانان در نظر گرفته می‌شود. در ایران هم حدود ۲۰ سال قبل بود که به پیشنهاد مجلس و نمایندگان برای ورزشکاران تسهیلاتی در نظر گرفته با کمک مجلس، ستاد کل نیروهای مسلح و سازمان تربیت بدنی وقت، قانونی برای معافیت ورزشکاران تدوین شد. در نهایت مقرر شد برای عده‌ای از ورزشکاران که در المپیک و پارالمپیک، جام جهانی و بازی‌های آسیایی مدال می‌گیرند، امتیازهایی در نظر گرفته شود و از معافیت برخوردار شوند. طبق قانون نفرات اول تا سوم المپیک، تیم‌های اول و دوم جام جهانی و نفرات اول بازی‌های آسیایی از خدمت معاف می‌شدند و فرزند یکی از مدال‌آوران پارالمپیک هم از خدمت معاف می‌شد.

سه سال پیش هم شاهد وضع یک قانون جدید و دادن امتیازهای ویژه به ورزشی‌ها بودیم.

در اواخر حضورم در تربیت بدنی ستاد کل نیروهای مسلح با مسئله‌ای روبه‌رو بودیم که برخی بازیکنان لیگ برتر در حالی که در وسط نیم‌فصل بودند، سربازی می‌شدند و باید به خدمت می‌رفتند. در سال ۹۷ ستاد کل نیروهای مسلح با پیشنهادی که وزارت ورزش داده بود برای ورزشکاران رشته‌های فوتبال، بسکتبال و والیبالی تسهیلاتی در نظر گرفت و ورزشکارانی که در لیگ برتر در این سه رشته حضور دارند با تأیید فدراسیون‌های مربوطه می‌توانند پس از ۲۸ سالگی به خدمت اعزام شوند. همچنین ورزشکاران سه رشته فوتبال، والیبالی و بسکتبال که در تیم ملی عضو هستند تا پایان ۳۰ سال می‌توانند به فعالیت حرفه‌ای‌شان ادامه دهند و بعد به سربازی اعزام شوند. همچنین این امکان در صورت ریزینی وجود دارد ورزشکارانی که با تیم‌هایی قرارداد دارند و در میانه لیگ، ۲۸ سال را رد می‌کنند و سرباز هستند، می‌توانند تا پایان فصل در باشگاهی که هستند بمانند و پس از آن به خدمت اعزام شوند.

رئیسیدن سنن اعزام به خدمت سربازی یکی از طی دوره آموزشی از انجام خدمت چالش‌های ورزش
شیوا نوروزی

قهرمانی است اما اجرای قانون «سرباز قهرمان» دغدغه ورزشکاران مرد را به حداقل رسانده است. انجام خدمت مقدس سربازی قانونی است که شامل همه مشمولان ایرانی می‌شود و برخورد یکسان و بدون تبعیض با آنها خواسته عموم مردم است. در این بین اهمیت ورزش حرفه‌ای باعث شده است قانونگذاران تبصره‌ها و بندهای تشویقی را جهت حمایت از ورزشکاران در نظر بگیرند تا ملی پوشان و نخبگان این حوزه از این امتیازات برای خدمت به ورزش کشور بهره ببرند.

«سرباز قهرمان» قانونی است که در سال ۷۶ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و پس از آن نیز در سال ۹۶ اصلاحاتی جدید در آن انجام گرفت. به موجب این قانون، تمامی ورزشکارانی که به عضویت تیم‌های ملی دربیایند در زمان صلح و به درخواست وزارت ورزش و جوانان و با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح، می‌توانند پس از طی دوره آموزش نظامی خدمت مقدس سربازی خود را زیر نظر وزارت ورزش در تیم‌های ملی سپری کنند. در یکی از تبصره‌های مصوب سال ۹۶ آمده است: نفرات اول تا سوم بازی‌های المپیک، نفرات اول و دوم مسابقات جهانی، قهرمانان بازی‌های آسیایی رشته‌های تحت پوشش IOC(کمیته بین‌المللی المپیک)، مقام اول تا سوم جام‌های جهانی فوتبال، بسکتبال و

چرا فقط این سه رشته؟ یعنی بقیه رشته‌ها مشکلی نداشتند؟

بیشترین مکاتبات و درخواست‌هایی که برای تعویق سربازی می‌شد، مربوط به این سه رشته بود. رشته‌های دیگر اینطور نبود که مشکل نداشتند اما خوب بیشتر درخواست‌ها که توسط وزارت ورزش به ستاد کل فرستاده می‌شد، مربوط به این رشته‌ها بود. همان سال ۹۷ انتقاد می‌کردم که چرا فقط سه رشته فوتبال، بسکتبال و والیبالی باید مشمول قانون ۲۸ سال ۳۰ سال شوند و علاقه‌مند بودم که رشته‌هایی مانند کشتنی، جودو، تکواندو و ژوژنه‌برداری که مدال آور المپیک هستند هم شامل این معافیت شوند اما موافقت نشد. هر بخش یک نظری داشت و جمع‌بندی موافقت شد موافقت صورت نگرفت.

با این حال در ماجرای سربازی ورزشی‌ها به خصوص فوتبالی‌ها، شنیده‌ها حاکی از آن است که فوتبالیست‌هایی که در باشگاه استقلال و پرسپولیس قرارداد میلیاردری دارند، وقتی به تیم‌های نظامی برای انجام خدمت می‌روند، به جای اینکه تنها حقوق سربازی بگیرند، باشگاه‌ها قراردادهای جداگانه‌ای با این بازیکنان می‌بندند و مبالغ چند صد میلیونی به این بازیکنان داده می‌شود.

شده که حق ندارند با بازیکنان قراردادی امضا و پولی پرداخت کنند. البته نه اینکه پولی به این فوتبالیست‌ها داده نمی‌شد بلکه تیم قهرمان می‌شد یا می‌برد، بازیکنان پاداش می‌گرفتند و پاداش بازیکنان سربازی مقداری بیشتر بودا من از باشگاه‌های مختلفی بازدید کردم، یک قرارداد با یک مبلغ خیلی کم با توجه به پروتکل‌های فدراسیون فوتبال امضا می‌شد اما بازیکن سربازی که تأثیرگذار تر بود، پاداش اضافه می‌گرفت.

مثل این نبود که مثل تیم‌های قبلی میلیاردری بگیرد و به همین دلیل بود که بازیکنان برای رقتن به سربازی مقاومت می‌کردند.

البته با وجود تعاملی که با ورزشکاران وجود داشته و امتیازهایی که به آنها داده شده است شاهد بودیم که برخی بازیکنان با گرفتن کارت‌های جعلی به دنبال این بودند قانون را دور بزنند.

اوایل دهه نود بود که برای تعدادی از ورزشکاران که بیشترشان مربوط به جنوب کشور بودند، باشگاه‌های فوتبال کارت جعلی گرفته بودند. با بیشتر بازیکنانی که با مدرک جعلی کارت پایان خدمت گرفته بودند، صحبت کردم، سرپرست تیم و دیگر افرادی که در باشگاه بودند دست به این کار می‌زدند و مبلغی از قرارداد بازیکن کم می‌کردند و به او کارت جعلی می‌دادند. این ورزشکار هم جوان ۱۸، ۱۹ ساله بوده و اغفال شده و این کار را قبول کرده است. البته همه کسانی که کارت

خدمت سربازی یک امر مقدس است و هر کس طبق قانون و بر اساس چارچوبی که تعیین شده است، باید به خدمت اعزام شود. موضوع سربازی را نباید به دلیل یک یا دو ورزشکار زیر سؤال ببریم، سربازی قداستی دارد که باید حفظ شود. ما نباید برای چند ورزشکار کاری کنیم که به اصل این موضوع خدشه وارد شود

جعلی داشتند و بیش از ۱۰۰ نفر بودند، به خدمت سربازی اعزام شدند و در تیم‌های لیگ برتری و دسته اولی نظامی خدمت‌شان را انجام دادند. تنها کسی که خدمت سربازی را با تعهد رئیس وقت فدراسیون فوتبال نرفت تا در مسابقات جام ملت‌ها حضور پیدا کند و بعد به ایران نیامد، آقای پولادی بود.

سردار! اگر فرد عادی اغفال می‌شد و کارت جعلی می‌گرفت، علاوه بر مجازات با اضافه خدمت روبه‌رو می‌شد اما برای فوتبالیست‌ها این اتفاق نیفتاد و با توجه به اینکه چهره‌های مشهوری بودند هیچ برخوردی با آنها نشد، بلکه اضافه خدمت‌شان هم بخشیده شد!

با توجه به تعامل و ارتباطاتی که با وزارت ورزش وجود داشت، درخواست مستمولان ورزش این بود که حالا که این افراد به اشتباه‌شان پی بردند، جریمه نشوند و خدمت‌شان را انجام دهند. این اراق هم نسبت به آنها صورت گرفت.

با وجود این قوانین و ارفاق‌ها اما به نظر می‌رسد همچنان دغدغه‌هایی درباره خدمت سربازی ورزشکاران حرفه‌ای وجود دارد و با وجود هم‌راهی ستاد کل نیروهای مسلح، وزیر ورزش و ستاد کل نیروهای مسلح، کرده بود برای متوقف نشدن قهرمانی ورزشکاران در سربازی باید راهکاری اندیشید، به نظر می‌رسد جامعه ورزش انتظارات بیشتری دارد.

اگر وزارت ورزش می‌خواهد تغییراتی ایجاد شود و تسهیلات جدیدی را اضافه بر قانون سرباز قهرمان می‌خواهد، باید مکتوب از ستاد کل نیروهای مسلح درخواست کند. این درخواست‌ها در ستاد کل نیروهای مسلح با حضور نماینده وزارت ورزش و سایر بخش‌های متولی بررسی می‌شود. این مطلب صرف گفتن نیست

نگاه

اعتراض به سربازی به‌خاطر حذف قراردادهای نجومی!

دنیا حیدری

سپری کردن خدمت مقدس سربازی همواره یکی از معضلات جدی برای ورزشکاران به خصوص فوتبالیست‌ها بوده است، چراکه بازگشت به سطح حرفه‌ای بعد از دوری دو ساله از میدانی ورزشی به ویژه در حوزه قهرمانی برای ورزشکارانی که عموماً از سنین نوجوانی در میداین ورزشی بودند کار ساده‌ای نیست و به همین دلیل قانون سرباز ورزشکار وضع شد تا ورزشکارانی که در سطح قهرمانی در مدت معینی قادر به انجام فعالیت حرفه‌ای هستند، براساس این برنامه‌ریزی علاوه بر سپری کردن خدمت سربازی، از فعالیت‌های حرفه‌ای ورزش نیز دور نباشند. با این وجود گریزی از سپری کردن این دوران وجود ندارد و به رغم تمام تسهیلاتی که برای ورزشکاران در نظر گرفته شده است، آنها نیز باید مثل دیگر افراد جامعه دو سال سربازی خود را پشت سر بگذارند حتی اگر بنا به دلایلی دیرتر و با شرایطی به مراتب ساده‌تر از سایرین. با این وجود اما این نگرانی همواره برای بسیاری وجود داشته که سپری کردن دو سال خدمت سربازی آنها را از زندگی عقب می‌اندازد. این داستان شاید برای افراد تحصیلکرده یا دیگر نفرات جامعه صدق کند اما در خصوص ورزشکاران به خصوص فوتبالیست‌ها خیلی مصداق ندارد، زیرا با توجه به شرایط ورزش حرفه‌ای تسهیلات قابل توجهی برای آنها در نظر گرفته شده که مهم‌ترین آن علاوه بر عقب‌انداختن این دوران، سپری کردن دوران خدمت در تیم‌های نظامی است. با این حال اما همچنان حجمه‌های زیادی را از سوی فوتبالیست‌ها شاهد هستیم. حال آنکه شرایط فوتبالیست‌ها در این مورد به مراتب ساده‌تر از سایر ورزشکاران است، به طوری که برای نمونه علیرضا کریمی، ملی‌پوش کشتی ایران که از مصاف با حریف اسرائیلی سرباز زده به گفته خود از برجک نگهبانی برای رفتن روی تشک مسابقه پایین آمده بود اما نهایت خدمت فوتبالیست‌ها بازی کردن در تیم‌های نظامی است و عقد قراردادهایی که البته دیگر نمی‌تواند نجومی باشد و بی‌شک تمام اعتراض‌ها نیز در واقع به این مورد است!

بازتاب

«خبردار» ستاره‌های فوتبال دنیا

شمسیم رضوان

حاشیه‌سازی بازیکنان مشمول فوتبال اتفاق تازه‌ای نیست و هزار چندگاهی جنجال آفرین می‌شود. حال آنکه به رغم قوانین مختلف و عدم اجباری بودن خدمت سربازی در کشورهای مختلف، سپری کردن این دوران در برخی کشورها همچنان خدشه می‌شود، اما با قوانینی سخت و بدون هیچ گونه تبعیضی بین بازیکنان فوتبال با شهروندان عادی. حال آنکه در ایران همچنان دور زدن قانون یکی از معضلات نظام و طبقه با مشمولین فوتبالی است! اوایل این ماه بود که در پی مصدومیت هوآنگ یوی جو، ستاره ملی پوش کره، نگاه‌ها به سمت ناسانگ هو بازیکن اف سی ستول چرخید. هافبکی چند پسته که توانایی بازی در خط حمله را هم داشت و می‌توانست جای خالی مهاجم بوردوی فرانسه را پر کند. بازیکنی که اما به دلیل عدم برکردن ۵۴۴ ساعت خدمت سربازی با مشکل خروج از کشور مواجه بود! به گفته رسانه‌های کره‌ای این مهاجم که پیشتر با گذشت ۳۴ ماه از خدمت سربازی خود، در دوره‌های متناوب معاف شده بود با توجه به اینکه ۵۴۴ ساعت خدمت سربازی را که قرار بود در نوامبر به پایان برسد، تکمیل نکرده بود اجازه خروج از کره برای همراهی تیم ملی کشورش در مصاف با عراق در دوچه را نداشت و حل این مشکل کادر فنی تیم ملی را با معضلی جدی مواجه کرده بود. اما این تنها مسئله کره در خصوص بازیکنان سرباز تیم فوتبال این کشور نبود و پیش از آن نیز جیوونگ سیونگ و جو سوونگ دو بازیکن تیم ملی کره جنوبی، یکی از رقبای تیم ملی کشورمان در انتخابی جام جهانی ۲۰۲۲ که در حال گذراندن دوران خدمت سربازی بودند با پیویرم سربازی و به‌طور مستقیم از پادگان نظامی به‌ار دو ملحق شده بودند که این مسئله به سوزه رسانه‌ها تبدیل شده بود. همچنین سون هیونگ مین، ستاره کره‌ای تاتنهام نیز مدتی پیش به واسطه همین قانون، سربازی خود را در فاصله تعطیلات فوتبال در کره‌ا پشت سر گذاشت. نمونه‌های اینچنینی در دیگر کشورها نیز دیده شده است. اگرچه قوانین سربازی ایتالیا در دهه‌های اخیر تغییر کرده است اما زمانی که خدمت کردن در این کشور اجبار بود، بازیکنانی چون مالدینی و مانچینی در سال‌های ۱۹۸۸ یا حتی دو پیروو کاناوورو در سال‌های ۱۹۹۶ به سربازی رفتند. البته قوانینی در ایتالیا وجود داشت که به دلیل مصدومیت احتمالی فوتبالیست‌ها تمرینات سخت نظامی را پشت سر نمی‌گذاشتند. با این وجود پاول ندود که در سال ۱۹۹۰ در تیمی نظامی فوتبال بازی می‌کرد، خدمت سربازی خود را نیز با وجود حضور در تیم نظامی پشت سر گذاشت. با این وجود اما فوتبالیست بودن آنها دلیلی برای نگذراندن خدمت سربازی نیز نبود. در فرانسه هم زمانی که قانون خدمت اجباری بود اریک کانتونا، سال ۱۹۸۳ در دوران اوج فوتبال خود برای خدمت به ارتش فراخوانده شد. کانتونا برای ارتش فرانسه بازی می‌کرد اما این مسئله مثل ایران دلیل جایگزینی خدمت سربازی نبود و او کنار امور نظامی به بازی کردن نیز مشغول بود. محمد صلاح نیز قبل از حضور در لیورپول و زمانی که برای چلسی توپ می‌زد برای پشت سر گذاشتن خدمت سربازی به کشورش بازگشت. البته او با استفاده از معافیت تحصیلی به لیگ جزیره بازگشت و هنوز هم ادامه خدمت خود را به پایان نرسانده است.

خدمت سربازی یک امر مقدس است و هر کس طبق قانون و براساس چارچوبی که تعیین شده است، باید به خدمت اعزام شود. موضوع سربازی را نباید به دلیل یک یا دو ورزشکار زیر سؤال ببریم، سربازی قداستی دارد که باید حفظ شود. ما نباید برای چند ورزشکار کاری کنیم که به اصل این موضوع خدشه وارد شود و هیاهو ایجاد نماییم. باید این مسئله مسیر طبیعی خود را طی کند تا ورزشکار هم بدانند که باید خدمت سربازی بیایند و در تیم‌های نظامی حضور داشته باشد. نگاه سرلشکر باقری رئیس ستاد کل، سردار زاده کمند معاون نیروهای انسانی ستاد کل و سردار مهری رئیس سازمان نظام وظیفه به ورزشکاران، نگاه خوب و همراه با تعامل است که این قهرمانان به افتخار آفرینی‌شان ادامه دهند.

مروری بر قوانین اعزام ورزشکاران به خدمت

حمایت از ورزش قهرمانی با تسهیلات ویژه به مشمولان

رشته‌های فوتبال، بسکتبال و والیبالی شاغل هستند اگر در لیگ برتر بازی کنند حداکثر تا ۲۸ سال تمام و اگر در سطح تیم‌های ملی باشند حداکثر تا ۳۰ سالگی فرصت دارند برای انجام خدمت دوره ضرورت اقدام کنند. پس از آن هر ورزشکار موظف است برای اعزام به خدمت مقدس سربازی اقدام کند. ضمن اینکه عضویت ورزشکاران در تیم‌های ملی و باشگاهی باید به تأیید فدراسیون‌های مربوطه نیز برسد. تسهیلات در نظر گرفته شده در این قانون از ابتدای شروع فصل بازی‌ها لحاظ می‌شود و حداکثر تا یک سال ادامه خواهد داشت. در این مدت اگر ورزشکاری برای عضویت در تیم‌های ملی انتخاب نشود یا دیگر در لیگ برتر فعالیت نکند حداکثر باید ظرف شش ماه برای اعزام به سربازی خود را معرفی کند.

رشته برطرف‌دار و البته برحاشیه فوتبال بیشترین تیم‌های نظامی در ورزش ایران را دارد. به همین دلیل فوتبالیست‌های لیگ برتری کشورمان برای گذراندن خدمت سربازی دغدغه کمتری نسبت به سایر ورزشکاران دارند. اگرچه برخی فوتبالیست‌های وطنی به رغم همه تسهیلات در نظر گرفته شده و پایشان باز هم ناراضی هستند و خود را تافته جدا بافته می‌دانند اما سایرین در موعد مقرر به عضویت تیم‌های نظامی درمی‌آیند. باشگاه‌های نظامی این فرصت را به فوتبالیست‌ها می‌دهند تا به جای حضور در پادگان خدمت خود را در مستطیل سبز پشت سر بگذارند. در